

Սարհատ Մելքոնեան

1,256 բառեր

Հայաստանը, Հայութիւնը եւ Ճշմարտութիւնը

Հայաստանը իմ հայրենիքն է, բայց ես Ամերիկա կ'ապրիմ: Հայութիւնը իմ ինքնութիւնն է, բայց ես Ամերիկացի եմ: Ասոնք ճշմարիտ խօսքեր են: Բոլորս, սփիւռքի մէջ նոյն ապրումներով կ'ապրինք: Ֆիզիկապէս հոս՝ բայց հոգեպէս հոն ենք: Այս պատճառով մեր առօրեան միշտ կը տարբերի մեր Ամերիկացի շրջապատեն: Մենք ամէն օր մեր հայրենիքի ցաւերով կգբադուինք, կը մտահոգուինք, եւ այս վերջին ամիսները, նաեւ կը տառապինք: Մեր ազգի ցաւերը շատ են բայց դարմանները քիչ: Ծատ սրբագրուելիք բաներ կան, այդքան շատ որ անհնար կը թուի, բայց մենք Հայ ենք եւ երբեք չենք յուսահատիր: Արցախի պատերազմը, մեր հողային կորուստները, այդքան երիտասարդներու նահատակութիւնը շատ ծանր հետեւանքներ ունին մեզի համար, ոչ միայն Հայաստանաբնակ հայութեան այլ նաեւ սփիւռքի հայութեան: Այս վիճակէն դուրս գալու ճամբայ պէտք է գտնենք: Ինչ՞ է այդ ճամբան կամ ճամբաները, ես չեմ գիտեր: Բայց մէկ բան նկատած եմ որ ճշմարտութեան պակասը կայ մեր իրականութեան մէջ: Այս մէկը գոնէ պէտք է սրբագրենք որ մտածենք ինչպէս մնացած հարցերը լուցենք: Աւելի ճիշդը՝ առանց ճշմարտութեան նոյնիսկ հարցերուն ինչ ըլլալը չենք կրնար ճիշդ գիտնալ: Հետեւաբար սկսինք ճշմարտութեամբ:

Իմ հայրս Արցախի առաջին պատերազմի ազատամարտիկ է: Ան ինձմէ միայն 5 կամ 6 տարի մեծ էր երբ իր ծնողներէն գաղտնի գացած է Արցախ իր ընկերներուն հետ որ Արցախը ազատագրէ: Երբ 2020-ի պատերազմը սկսաւ, մեր տունին մէջ շատ լարուած էր մեր վիճակը: Ամէն օր կը հետեւէինք լուրերուն: Ամէն օր, զիշեր ցերեկ ուրիշ նիւթ չկար: Ամէն օր զոհուածներու մասին կը խօսէինք: Ամէն օր զոհուածներու նկարները կը նայէինք: Այդ

գոհուածներուն շատերը ինծմէ մի քանի տարի մեծ էին: Ես շատ չէի խօսիր որովհետեւ չէի գիտեր ինչ կրնամ ըսել որ քիչ մը ծնողքս հանդարտի: Մէկ բան շատ հստակ էր ինծի համար, որ շատ գէշ էր մեր վիճակը: Բայց ամէն օր կը լսէի որ «յաղթելու ենք» ու կը հաւատայի: Ես կը հաւատայի եւ ծնողքս կը հաւատային եւ ամբողջ սփիւռքը կը հաւատար: Բայց «յաղթելու ենք»ը սուտ էր: Հիմա գիտենք որ պատերազմի առաջին օրերէն առթէն Հայաստանի կառավարութիւնը գիտեր որ պիտի չի յաղթենք, պիտի պարտուինք: Բայց 44 օր այդ սուտին հաւատացինք: Արդեօք կրնայինք՝ ուրիշ ձեւերով օգնել Արցախին եթէ իրականութիւնը գիտնայինք: Ես չեմ գտեր պատասխանը բայց գիտեմ որ այդ սուտին պատճառով այլեւս չենք կրնար հաւատալ Հայաստանի կառավարութեան: Եթէ պատերազմի ժամանակ իրականութիւնը ըսուեր, կը կարծեմ որ սփիւռքը այսօր աւելի լաւ կը վերաբերուեր Հայաստանի կառավարութեան հանդէպ: Պատերազմի ատեն ճշմարտութիւնը կարելոր էր:

Ճշմարտութիւնը կարելոր է նաեւ լուրեր տարածելու: Ես կը տեսնեմ, թէ ինչպէս զօրաւոր լրատուամիջոցներ կան Ամերիկա եւ որքան հետեւորդներ ունին: Իրենց ըսելիքը եւ ձայնը շատ հանգիստ կը հասցնեն աշխարհին: Եթէ նոյնը հայկական թերթերը ըլլային, ինչքան պիտի ուրախանայի: Եթէ օր մը Ամերիկայի ճամբաներուն վրայ հայկական թերթ գտնէի՝ որքան պիտի ցատկոտէի, երգէի փողոցը, որովհետեւ այդ պիտի նշանակէր, որ հայերուն լուրերը կը տարածուին չորս կողմ եւ մարդիկ հայոց մասին կ'իմանան: Արցախի պատերազմի ժամանակ օտար լրատուամիջոցները չանդրադարձան մեր հարցին, լուռ մնացին, իսկ եթէ անդրադարձան՝ շատ աննշան: Ինչո՞ւ Հայաստանի մէջ չունենալ հայկական զօրաւոր լրատուամիջոց, որ տարբեր-տարբեր լեզուներով կարենայ իրականութիւնը աշխարհին տարածել: Այս շատ կարելոր է որովհետեւ ճիշտ լուրեր պետք է հասնի աշխարհին: Բայց ճիշդ լուրերը հասցնելու համար պետք է ճիշդ լուրեր հաղորդեն մեր լրատուամիջոցները:

Հիմա որ ամեն ինչ համացանցով է, մեկը տպագիր թերթ չի կարդար: Ամեն մարդ համացանցով լուրերը կը կարդայ: Ես միշտ սիրած եմ տպագիր թերթ կարդալ, ինձի համար ավելի դիրքին է եւ հաճելի: Օրինակ Ամերիկայի «New York Times»ը առաջ միայն թուղթով կրնայիր կարդալ, բայց հիմա կրնաս նաեւ համացանցի միջոցով կարդալ թերթը: Համացանցը կեանքերնիս փոխած է: Համացանցով երկիրը յառաջացած է, համացանցանցային թերթը տպագիր թերթին վրայ կ'իշխէ ու շատ ավելի տարածուած է: Շատ մարդիկ կը նախընտրեն իրենց լուրերը համացանցի միջոցով կարդալ: Սակայն համացանցի լուրերը կրնան նաեւ սուտ ըլլալ. կան ընկերութիւններ, որոնք սուտ լուր կը տարածեն դրամի համար եւ մարդիկ կը հաւատան: Ինչո՞ւ մարդիկ այս սուտ լուրերուն կը հաւատան: Այս ընկերութիւնները շատ ճարպիկ են, վարպետ են խաբելու մէջ, իրենց համար խաբելը եւ գողութիւնը սովորական երեւոյթ է: Ինչո՞ւ գողութիւն ըսի, որովհետեւ անոնք ճիշդը կողմնորոշուելու ձեր ունակութիւնը կը գողնան, յետոյ ալ՝ ձեր դրամը: Ինչպէս տեսանք պատերազմի ընթացքին եւ պատերազմէն վերջ, շատ մը լրատուամիջոցներ, թէ հայկական թէ օտար, շատ սուտ լուրեր տարածեցին պատերազմի մասին: Մենք օտարներուն վրայ չենք կրնակ ազդել բայց հայկական լուրերը պէտք է իրականութիւնը հաղորդեն: Մենք պէտք է պարտադրենք որ Հայկական լրատուամիջոցները ճշմարտութիւնը յարգեն: Եթէ՞ մեր լուրերը սուտ են, ինչպէս՞ կրնանք ստիպել որ օտարները իրականութիւնը հաղորդեն մեր հայրենիքի մասին:

Ճշմարտութիւնը նաեւ կարելոր է ուսումի ոլորտի մէջ: Ուսումը աշխարհին վրայ ամենակարելոր բանն է: Առանց ուսումի աշխարհը չի դառնար, առանց ուսումի երկիրներ կը քանդուին: Ուսումը շատ բաներու մէջ կը գործածենք, օրինակ առանց ուսումի ինչպէս՞ պիտի կրնաս ուսուցիչ ըլլալ, ինչպէս՞ պիտի գիտակից ժողովուրդ ունենաս, ինչպէս՞ պիտի երկիր մը կարավառես եթէ երկրիդ եւ ազգիդ պատմութիւնը չես գիտեր, եթէ՞ անցեալի

սխալներէն բան չես սորված, ինչպէս՝ պիտի ներկայ վտանգաւոր վիճակէն դուրս գաս եթէ գիտելիքներ չունիս: Ուրեմն ուսումի կարելորութիւնը շատ մեծ է: Ինչքան ծիծաղելի էր, օրինակ, կրթութեան նախարարը որ կրթութեան պատասխանատուն է, Յովհաննէս Թումանեանի ամէնէն յայտնի քառեակը որ մեծէն պզտիկ գոց գիտեն Հայաստան, ինք թուղթին նայելով կարդաց: Ամէնէն պարզ բանն անգամ չեր գիտեր: Ղեկավարները պէտք է ուսեալ ըլլան անպայման: Մենք պէտք է ճշմարտութեամբ նայինք Հայաստանի ներկայ ուսումնական վիճակին, եւ ընդունինք որ շատ բան պէտք է փոխուի:

Սփիւռքը շատ կարելոր է Հայաստանին համար: Պատերազմի ժամանակ սփիւռքը միլիոններով դրամ հաւաքեց Արցախի համար, միլիոններ արժող բժշկական եւ այլ իրեր դրկեց Հայաստան, ազատամարտիկներ դրկեց Հայաստան, իր ունեցած եւ չունեցածը դրկեց Հայաստան: Սփիւռքն ու Հայաստանը իրարու կապուած են, սփիւռքը Հայաստանին միշտ օգնած է: Բայց հոս ալ ճշմարտութեան պակասը կայ: Ես Ամերիկայէն AYP-ին հետը դրամ հաւաքած եմ եւ բժշկական գործիքներ հաւաքած եմ որ Հայաստան դրկենք: Սփիւռքը միշտ օգնած է Հայաստանին եւ Հայաստանը միշտ օգտագործած է սփիւռքը: Բայց ճշմարիտ չենք: Չենք խօսիր այս նիւթի մասին: Ես կը կարծեմ որ հայրենիքը եւ սփիւռքը պէտք է ուրիշ ձեւով աշխատին իրարու հետ, աւելի անկեղծ աշխատին իրարու հետ:

Պատերազմի ժամանակ շատ զինուորներ գերի դարձած են եւ Ադրբեջանը ետ չէ դրկած: Այս նիւթը շատ կարելոր նիւթ մըն է որովհետեւ այս խեղճ զինուորները Ադրբեջանի ձեռքը կը չարչարուին եւ կը մեռնին: Պատերազմը արդեն վերջացած է բայց մեր երիտասարդ զինուորները ետ մեր հողին վրայ չեն: Ամերիկայի Հայ Դատի Յանձնախումբը (ANCA-ը) ամեն ճիգ կը թափէ որ Թուրքիան եւ Ադրբեջանը վերադարձնեն մեր խեղճ զինուորները: Հայերը արդեն վերադարձուցած են Ադրբեջանի գերիները: Ասի շատ դժբախտ պատահար մըն է եւ պէտք է շտկենք այս մեր գերիներու վիճակը: Պատերազմի

ժամանակ նաեւ կային անյայտ կորածներ: Այս անյայտ կորածները կրիւի ժամանակ կորսուած են այսինքն մերած չեն եւ գերի չեն: Շատ անյայտներ կան եւ չենք գիտեր ուր են: Շատ հաւանաբար անյայտներու կէտը գերի են եւ միւս կէտը մահացած են բայց մենք չենք գիտեր: Հոս ուրիշ ճշմարտութիւն մը պէտք է նշել: Այսօր Հայաստանի կառավարութիւնը չգրադուիր Հայ գերիներու եւ անյայտ կորածներու հարցով: Չենք ուզեր գիտակցիլ որ Հայաստանը իր զինուորներու հարցով չուզեր գրադուիլ բայց այս է ճշմարտութիւնը:

Հայ Դատը շատ գործ տարած է Հայաստանի վերականգնումի մէջ: Հայ Դատը տարբեր բաներ կը ներկայացնէ: Մեկը հայերու պահանջատիրութիւնն է: Հայերու կարելոր պահանջներէն մեկը, պարտադրել որ Թուրքիան ցեղասպանութիւնը ճանչնայ եւ արդար հատուցում մատուցէ Հայ ազգին: Մինչեւ Թուրքիան Հայկական Ցեղասպանութիւնը չի ճանչնայ, Հայաստանը եւ հայութիւնը միշտ վտանքի պիտի մատնուին: Այս ճշմարտութիւն է եւ ճշմարտութիւն կը մնայ: Այսօր Հայաստանի կարավարութիւնը նաեւ կը վտանգէ այս ճշմարտութիւնը:

Միայն պատերազմը չէր որ ազդեց Հայաստանին, «Coronavirus»ը շատ գեշ ազդեցութիւն ունեցաւ Հայաստանի բնակիչներու վրայ: Հայաստան կար մօտաւորապէս 200 հազար վարակուած մարդիկ եւ հաւանաբար աւելի: Հազարներով մարդիկ մեռած են: Հայաստանը ոչ միայն պատերազմի պատճառաւ այլ նաեւ հիւանդութեան պատճառով տկարացած է: Փոքր Հայաստանին համար շատ են թիւերը եւ ասանք անկարելի է շարունակել: Մենք չենք գիտեր թէ հիւանդներու թիւերը ճիշդ են, ինչպէս որ պատերազմի նահատակներու ճիշտ թիւերը չենք գետեր: Չենք գիտեր եթէ կառավարութիւնը ճիշտ թիւեր մեզի կ'ըսէ: Նորէն ճշմարտութեան պակասը որ կը յառաջացնէ անվստահութիւն:

Հարցերը շատ են: Ես լուծումներ չունիմ բայց կը հաւատամ որ որպէս առաջին քայլ պէտք է թէ Հայաստանը թէ սփիւռքը աւելի ճշմարտութեամբ դատէ իր հարցերը: Երբ

հարցերը տեսնենք այնպես ինչպես որ կան, միայն այն ատեն կրնանք լուծումներու մասին խօսիլ եւ լուծումներ գտնել: Համոզուած եմ որ Հայաստանը եւ սփիւռքը միասնաբար պիտի կրնան յաջողիլ ճշմարտութիւնը յարգելու: